

PAPER DETAILS

TITLE: EBELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN LİDERLİK YÖNELİMLERİ İLE EBELİK MESLEĞİNE
AİDİYET DURUMLARI ARASINDAKİ İLİSKİNİN İNCELENMESİ

AUTHORS: Ayseren ÇEVİK,Sultan ALAN

PAGES: 182-196

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1912576>

Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri İle Mesleki Aidiyet Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ayseren ÇEVİK¹, Sultan ALAN²

Investigation Of The Relationship Between The Leadership Trends Of The Midwifery Students And The Conditions Of Intermediation To The Midwife Profession

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, ebelik öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile mesleki aidiyet durumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Çalışmanın evrenini, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü'nde öğrenim gören ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Çalışma 191 öğrenci ile yürütülmüştür. Veriler, Tanıtıcı Bilgi Formu, Ebelik Aidiyet Ölçeği ve Liderlik Yönelimleri Ölçeği kullanılarak 24-28 Şubat 2020'de tarihlerinde toplanmıştır. Elde edilen veriler, SPSS programında analiz edilmiştir. Analizde One way ANOVA, korelasyon ve regresyon gibi istatistiksel yöntemler kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 21,06±1,37'dir. Katılımcıların %40,8'i dördüncü sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin Ebelik Aidiyet Ölçeği puan ortalaması 88,46±14,00, Liderlik Yönelimleri Ölçeği puan ortalaması 122,65±17,87'dir. Öğrencilerin ebelik aidiyet ölçeği puan ortalamalarında, ebelik mesleğini severek ve isteyerek tercih etme sebepleri açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p<0,05). Öğrencilerin Liderlik Yönelimleri Ölçeği puan ortalamaları ile Ebelik Aidiyet Ölçeği puan ortalamaları arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur (r=0,446; p<0,001). Multivariate analizler yapıldığında mesleki aidiyet üzerinde liderlik yönelimleri, devam edilen sınıfın etkisi olduğu belirlenmiştir (R²=0,199; p<0,05).

Sonuç: Ebelik öğrencilerinin liderlik yönelimleri arttıkça mesleki aidiyet duygusu artmaktadır. Liderlik yönelimleri ile mesleki aidiyet durumu arasındaki bu ilişkinin, ebe eğiticiler tarafından fark edilmesi, öğrencilerde liderlik ve mesleki aidiyet duygusunu geliştirmeye yönelik eğitimsel uygulamaların yapılması önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Ebelik öğrencileri, mesleki aidiyet, liderlik

ABSTRACT

Objective: This study was conducted to determine the relationship between the leadership orientations of midwifery students and their professional belonging.

Method: The universe of the study consisted of second, third and fourth year students studying at the Department of Midwifery, Faculty of Health Sciences, Çukurova University. The study was carried out with 191 students. Data were collected on 24-28 February 2020 using the Introductory Information Form, Midwifery Affiliation Scale and Leadership Orientation Scale. The obtained data were analyzed in the SPSS program. Statistical methods such as one way ANOVA, correlation and regression were used in the analysis.

Results: The mean age of the participants was 21.06±1.37. 40.8% of the participants are fourth year students. Midwifery Belonging Scale mean score of the students was 88.46±14.00, and Leadership Orientation Scale mean score was 122.65±17.87. A significant difference was found in the midwifery belonging scale mean scores of the students in terms of the reasons for choosing the midwifery profession fondly and willingly (p<0.05). A positive correlation was found between students' Leadership Orientation Scale mean scores and Midwifery Belonging Scale mean scores (r=0.446; p<0.001). When multivariate analyzes were made, it was determined that leadership orientations and the class of attendance had an effect on professional belonging (R²=0.199; p<0.05).

Conclusion: As the leadership orientation of midwifery students increases, the sense of professional belonging increases. It can be suggested that this relationship between leadership orientations and professional belonging should be noticed by midwife educators and educational practices should be carried out to develop the sense of leadership and professional belonging in students

Keywords: Midwifery students, leadership, professional belonging.

¹**Sorumlu Yazar:** Öğretim Görevlisi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Balcalı Kampüsü, 01330, Sarıçam, Adana, Türkiye e-mail: acevik@cu.edu.tr, ayserecevik94@gmail.com ORCID ID: 0000-0002-9648-1667

²**Doçent Dr.** Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Balcalı Kampüsü, 01330, Sarıçam, Adana, Türkiye e-mail: tasalan@cu.edu.tr, tasalann@gmail.com ORCID ID: 0000-0002-5403-3778

Geliş Tarihi: 06.06.2021, **Kabul Tarihi:** 08.11.2021

EXTENDED ABSTRACT

Although the concept of professional belonging has more than one definition, it is generally defined as the psychological bond between the individual and the profession. The stronger this bond, the more the individual will identify herself with his profession. People who do the profession that they can identify with themselves have more positive feelings and attitudes about their profession. In addition, job satisfaction and work efficiency increase in people who have a sense of belonging. As in every profession, professional belonging is a very important issue in the health professionals. Health professionals with a strong sense of professional belonging have a high sense of responsibility. Also, they are contributed to the development of mother, baby, and community health. But, health professionals with a weak professional belonging have characteristics that avoid work, tend to different areas, and exhibit intolerant behaviors. Leadership orientations are as important as professional belonging for health professionals. Leader are those who have the power to influence a group of people for a specific purpose, have a vision, are forward-thinking, ambitious, researcher, humane, make a difference, reassure group members, and have high persuasive power. It is a person who can resolve conflicts, make quick decisions, criticize, voluntarily take people into action without forcing them to reach the right targets, and take risks when necessary. In 2002, the "Leader midwife competency model - Midwifery Leadership Competency Model" was developed in England, consisting of three main roles and fourteen competency areas. In this model, midwives have three main roles. These roles are leadership, health facility management, advocacy of women and families. The competence areas of midwives are developing vision, being courageous, continuous learning, acting as a coach or mentor, communicating effectively, sustaining change, directing results, resource management, continuous focus, systematic and strategic thinking, empowering the profession, supporting women and families, diversity of values and influencing others. It is very important to realize the leadership abilities and sense of professional belonging during the student period and to carry out educational practices to develop them. This study was conducted to evaluate the relationship between the leadership orientation of midwifery students and their belonging to the midwifery profession.

The study was carried out with 191 students. Data were collected on 24-28 February 2020 using the Introductory Information Form, Midwifery Affiliation Scale and Leadership Orientation Scale.

A statistically significant difference was found between the mean scores of the belonging to the midwifery profession according to the reasons why the students preferred the midwifery profession. It was determined that the students who prefer the midwifery profession with love and willingly have higher belonging to the midwifery profession than others. Another situation that affects professional belonging is leadership orientations. As a result of the correlation analysis conducted to examine the relationship between students' leadership orientations and the status of belonging to the midwifery profession, a positive correlation in medium power was found between leadership orientations and belonging to the midwifery profession.

The obtained data confirmed the hypotheses of the study. It has been determined that midwives with leadership orientations have a stronger sense of professional belonging.

The most productive time to instill this professional belonging sense is the student period. Because midwifery students are determined the future of the profession. The students are the more equipped, the stronger the sense of

professional belonging and leadership, the brighter the future of the profession will be. For this reason, it is recommended that the leadership quality and a sense of professional belonging are raised awareness during the studentship period. So, it is predicted that the future of the profession will be better with midwives with higher professional awareness, efficiency, and job satisfaction.

GİRİŞ

Meslek, bireylerin yaşamını sürdürebilmesi için belirli bir eğitim ve çalışma ile kazanılan unvandır. Meslek seçiminde bireyin isteği ve kendi kişiliğine uygunluğu önemlidir. İsteyerek ve kişilik özelliklerine uygun bir meslek seçimi, çalışma hayatına başlandığı andan itibaren kişinin mesleki aidiyetini, algısını, vizyonunu, sorumluluk bilincini, iş verimini ve iş doyumunu olumlu yönde etkileyen bir unsur haline gelmektedir. Meslek seçimi, meslek algısı ve başarısını etkileyeceğinden mesleki aidiyet durumunu yakından ilgilendirmektedir (Başkaya 2018; Toker ve ark., 2020).

Mesleki aidiyet kavramının birden fazla tanımı olsa da genellikle, birey ile mesleği arasındaki psikolojik bağ olarak tanımlanmaktadır (Baskaya ve Sayiner 2020). Bu bağ ne kadar güçlü olursa, birey mesleği ile kendisini o kadar özdeşleştirecektir. Kendisi ile özdeşleştirebildiği mesleği yapan kişiler ise meslekleri ile ilgili daha olumlu duygu ve tutumlara sahip olmaktadır. Bunun yanı sıra aidiyet duygusuna sahip kişilerde iş doyum ve iş verimi artmaktadır (Baskaya ve Sayiner 2020). Mesleki aidiyet, sağlık profesyonellerinde büyük önem taşımaktadır. Özellikle iki cana hizmet eden ebelerin mesleki aidiyetinin yüksek olması anne ve bebek sağlığını yakından ilgilendirmektedir. İşini severek yapan, sorumluluk bilinci yüksek ebelerin mesleki aidiyeti yüksektir. Bu durumun, anne ve bebek sağlığı üzerinde olumlu etkileri bulunmaktadır. Ancak, mesleki aidiyeti düşük olanlar işten kaçma, farklı alanlara yönelme ve tahammülsüz davranışlar sergileyebildiği bildirilmektedir (Baskaya ve Sayiner 2020). Mesleki aidiyet durumunu etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Mesleği sevmeye, çalışma koşulları, bireyin karakteristik özellikleri gibi faktörler mesleki aidiyeti etkilemektedir. Bireyin karakteristik özelliklerden liderlik yönelimi meslek hayatında önemli bir yere sahiptir. Lider, bir grup insanı belirli bir amaç doğrultusunda etkileme gücüne sahip olan, vizyon sahibi, ileri görüşlü, azimli, araştırmacı, insancıl, farklılık yaratan, grup üyelerine güven veren, ikna gücü yüksek, çatışmaları çözümleyebilen, hızlı karar alabilen, eleştiri yapabilen, insanları zorlamadan gönüllü olarak harekete geçirerek doğru hedeflere ulaştırabilen, gerektiğinde risk alabilen kişidir (Byrom ve Downe 2010; Özkan, Akın ve Durna 2018; Yılmaz, Şen ve Demirkaya 2014; Yücel, Kurt ve Cansever 2018). Liderlik, tüm mesleklerde olduğu kadar sağlık alanında da önemlidir. Liderlik özelliği, sağlık profesyonellerinin klinik bakım ve yönetiminde olumlu bir etkiye sahiptir. Sağlık profesyonelleri arasında iki cana hizmet eden ebeler için de liderlik önemli bir özelliktir. Bu öneminden dolayı 2002 yılında İngiltere’de, üç ana rol ve on dört yetkinlik alanından oluşan “Lider ebe yetkinlik modeli – Midwifery Leadership Competency Model” geliştirilmiştir. Bu modelde ebelerin; liderlik, sağlık kurum yöneticiliği, kadın ve ailelerin savunuculuğu olmak üzere üç ana rolü bulunmaktadır. Ebelerin yetkinlik alanları ise; vizyon geliştirme, cesaretli olma, sürekli öğrenme, koç veya mentör gibi davranabilme, etkili iletişim kurabilme, değişimi sürdürebilme, sonuçları yönlendirme, kaynak yönetimi, sürekli odaklanma, sistematik ve stratejik düşünme, mesleği güçlendirme, kadın ve aileleri destekleme, değer çeşitliliği ve başkalarını etkileme olarak ifade edilmektedir (Carragher ve ark., 2017; Yücel ve ark., 2018). Literatürde, sağlık alanında eğitim ve öğretim gören öğrencilerin mesleki aidiyet durumlarını inceleyen çalışmalar bulunmaktadır (Dabirifard et al. 2016; Liljedahl et al. 2016; Radford and Hellyer 2016; Vivekananda-Schmidt and Sandars 2018). Ancak ebelerin öğrencilerinin mesleki aidiyet durumunu değerlendiren

Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri İle Mesleki Aidiyet Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ayseren ÇEVİK , Sultan ALAN

sınırlı çalışma mevcuttur. (Aktürk ve ark., 2021; Saadatbakht et al. 2019). Bunun yanı sıra ebelik öğrencilerinde mesleki aidiyet ile liderlik yönelimleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışma bulunmamaktadır. Literatürde elde edilen bilgilerden hareketle bu araştırma, ebelik öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile mesleki aidiyet durumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Amacı

Literatürde, ebelik öğrencilerinde mesleki aidiyet ile liderlik yönelimleri arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma, literatüre katkı sağlamak, ebelik öğrencilerinde mesleki aidiyet ve liderlik yönelimleri farkındalığını artırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, ebelik öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile mesleki aidiyet durumları arasındaki ilişkiyi belirlemek hedeflenmiştir.

Araştırma Hipotezleri

H₀: Öğrencilerin liderlik yönelimleri ile mesleki aidiyet durumları arasında ilişki yoktur.

H₁: Öğrencilerin liderlik yönelimleri ile mesleki aidiyet durumları arasında ilişki vardır.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma, 24-28 Şubat 2020 tarihleri arasında Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü'nde yürütülmüştür. Veriler, fakülte'deki dersliklerde toplanmıştır. Öğrencilerin formu doldurması 5-10 dakika sürmüştür.

Araştırma Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü'ne kayıtlı olan 2., 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 263 öğrenciden oluşturmaktadır. Birinci sınıf öğrencileri, bölüme henüz yeni uyum sağlamaya başlamasından dolayı araştırmaya alınmamıştır. Araştırmada evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Ancak devamsızlık yapan (n=32), çalışmaya katılmaya gönüllü olmayan (n=14) ve veri toplama formunu eksik dolduran (n=26) öğrenciler olması sebebiyle araştırma 191 öğrenci ile yürütülmüştür. Böylece evrenin %65'ine ulaşılmıştır.

Araştırmaya dahil edilme kriterleri:

- Çalışmaya katılmaya gönüllü olmak.
- Ebelik 2., 3. ve 4.sınıf öğrencisi olmak.

Araştırmadan dışlanma kriterleri:

- Ebelik Bölümü 1.sınıf öğrencisi olmak.

Veri Toplama Yöntemi

Dersten 15 dakika önce öğrenciler sınıfa alınarak veri toplama formları dağıtılmıştır. Öğrencilerin birbirinden etkilenmesini önlemek adına sıralara tek tek oturmaları sağlanmış ve formu doldurmaları istenmiştir. Öğrenciler formu doldurduktan sonra bu formlar araştırmacı tarafından bir zarf içerisinde toplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Veriler, Tanıtıcı Bilgi Formu, Ebelik Aidiyet Ölçeği ve Liderlik Yönelimleri Ölçeği ile toplanmıştır.

Tanıtıcı Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan bu form, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini sorgulamaya yönelik 7 sorudan oluşmaktadır (Akça ve ark. 2019; Baskaya ve Sayiner 2020; Özkan, Akın ve Durna 2018; Toker ve ark.2020; Yılmaz, Şen ve Demirkaya 2014; Yücel, Kurt ve Cansever 2018).

Ebelik Aidiyet Ölçeği: Başkaya ve Sayiner (2020) tarafından geliştirilen 5'li likert tipi bu ölçek, 4 alt boyutu olmak üzere toplamda 22 sorudan oluşmaktadır. Ölçekte puanlama "1-Kesinlikle katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Orta düzeyde katılıyorum, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle katılıyorum" şeklindedir. Ters puanlaması olmayan ölçekten elde edilecek minimum 22, maksimum 110 puandır. Ölçek toplam puanı arttıkça ebelik mesleğine aidiyet artmaktadır. Ölçekteki 1,2,3,4,5,6,16 numaralı maddeler "duygusal aidiyet", 9,10,13,15,20,21,22 numaralı maddeler "mesleki rol ve sorumlulukları yerine getirme", 7,14,17,18,19 numaralı maddeler "mesleki gelişme ve olanakları değerlendirme", 8,11,12 numaralı maddeler ise "meslekte görev ve yetki sınırı" alt boyutlarını temsil etmektedir (Baskaya ve Sayiner 2020). Baskaya ve ark. çalışmasında ölçeğin Cronbach Alfa Katsayısı 0.90, duygussal aidiyet boyutunun 0.87, mesleki rol ve sorumlulukları yerine getirme boyutunun 0.85, mesleki gelişme ve olanakları değerlendirme boyutunun 0.91, meslekte görev ve yetki sınırı boyutunun 0.80 olduğu görülmektedir (Baskaya ve Sayiner 2020). Bu çalışmada, ölçeğin Cronbach Alfa Katsayısının 0.83, duygussal aidiyet boyutunun 0.83, mesleki rol ve sorumlulukları yerine getirme boyutunun 0.83, mesleki gelişme ve olanakları değerlendirme boyutunun 0.85, meslekte görev ve yetki sınırı boyutunun 0.85 olduğu belirlenmiştir.

Liderlik Yönelimleri Ölçeği: Bolman ve Deal (1991) tarafından geliştirilen Türkçeye uyarlanması Dereli (2003) tarafından yapılan 5'li likert tipi bu ölçek, 4 alt boyutu olmak üzere toplamda 32 sorudan oluşmaktadır. Ölçekte puanlama "1-Hiçbir zaman, 2-Nadiren, 3-Bazen, 4-Sık sık, 5-Her zaman" şeklindedir. Ters puanlaması olmayan ölçekten alınabilecek minimum 32, maksimum 160 puandır (Dereli, 2003). Ölçek toplam puanı arttıkça liderlik yönelimleri artmaktadır (Bolman ve Deal 1991). 1,5,9,13,17,21,25,29 numaralı maddeler "yapısal liderlik", 2,6,10,14,18,22,26,30 numaralı maddeler "insan kaynaklı liderlik", 3,7,11,15,19,23,27,31 numaralı maddeler "politik-dönüşümsel liderlik", 4,8,12,16,20,24,28,32 numaralı maddeler ise "sembolik-karizmatik liderlik" alt boyutlarını temsil etmektedir. Ölçeğin alt boyutlarının cronbach değerleri ise sırasıyla 0,87, 0,87, 0,84 ve 0,88'dir. Bu çalışmada, ölçeğin Cronbach Alfa Katsayısının 0.85, 4 alt boyutunun cronbach değerlerinin ise 0.83 olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın Etik Boyutu

Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri İle Mesleki Aidiyet Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ayseren ÇEVİK , Sultan ALAN

Bu çalışma, Helsinki Deklerasyonu 2008 prensiplerine uygun olarak yapılmıştır. Araştırmayı yürütebilmek için, “Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri ile Ebelik Mesleğine Aidiyet Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlığı ile Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurulu’na başvurulmuş ve kurulun 14.02.2020 tarihli, 96 sayılı toplantısında alınan 54 numaralı kararla araştırma etiği açısından uygun bulunmuştur. Veri toplama formu uygulanmadan önce öğrencilerden aydınlatılmış onam alınmıştır.

Verilerin Analizi

Veri analizinde SPSS 22 (Statistical Programme for Social Science) paket programı kullanılmıştır. Verilerin univariate ve multivariate analizi yapılmadan önce skewness normallik testi yapılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiş ve analizde parametrik testler tercih edilmiştir. Verilerin analizinde, anlamlılık değeri olarak $p \leq 0,05$ alınmıştır. Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerinin, ebelik mesleğine aidiyet ve liderlik yönelimleri ölçeklerinin değerlendirilmesinde puan ortalamalarında frekans, ortalama, standart sapma, min-max analiz yöntemleri kullanılmıştır. Univariate analizde Independent T-testi, One-way ANOVA testi ve pearson korelasyon kullanılmıştır. Multivariate analiz ise lojistik ve linear regresyon ile yapılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya 191 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin yaş ortalaması $21,06 \pm 1,37$ 'dir. Öğrencilerin %40,8'i dördüncü sınıf, %97,9'u bekar, %89,5'i Anadolu Lisesi mezunudur. Öğrencilerin %35,6'sı atanma durumunun kolay olması sebebiyle ebelik bölümünü tercih ettiği belirlenmiştir (Tablo 1).

Öğrencilerin ebelik bölümünü tercih etmekten dolayı memnuniyet ve ebelik mesleğine aidiyet durumlarını 1-10 puan arasında değerlendirilmeleri istenmiştir. Değerlendirme sonucunda öğrencilerin, ebelik bölümünden memnuniyet puan ortalaması $6,62 \pm 2,08$ (min 1, max 10), ebelik bölümüne kendisini ait hissetme puan ortalaması $6,66 \pm 2,23$ (min 1, max 10) olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin ebelik mesleğinin geleceğine dair beklentileri 1-10 puan arasında değerlendirilmeleri istenmiştir. Değerlendirme sonucunda öğrencilerin, ebelik geleceğine dair beklenti puan ortalaması $6,88 \pm 2,12$ (min 1, max 10) olarak belirlenmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri (n: 191)

Özellikler	Ort±SS
Yaş	21,06±1,37
n (%)	
Sınıf	
2.Sınıf	60 (31,4)
3.Sınıf	53 (27,7)
4.Sınıf	78 (40,8)
Medeni durum	
Bekar	187 (97,9)
Evli	4 (2,1)
Mezun olunan lise	
Anadolu Lisesi	171 (89,5)
Sağlık Meslek Lisesi	15 (7,9)
Teknik Lise	1 (0,5)
Kolej	4 (2,1)
Ebelik mesleğini tercih etme sebebi	
Mesleği sevmeye ve isteme	66 (34,6)
Puana göre	37 (19,4)
Atama kolaylığı	68 (35,6)
Aile isteği	20 (10,5)
Ebelik mesleğinden memnuniyet düzeyi	
Yüksek	103 (53,9)
Orta	75 (39,3)
Düşük	13 (6,8)

Öğrencilerin ebelik mesleğine aidiyet durumunu değerlendirmek amacıyla, “Ebelik Aidiyet Ölçeği” kullanılmıştır. Yapılan veri analizi sonucunda Ebelik Aidiyet Ölçeği puan toplamı, 88,46±14,00 (min 32, max 110) olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin mesleki aidiyet puanları yüksek düzeydedir. Ölçeğin alt boyut puan toplamaları incelendiğinde; duygusal aidiyet toplam puanı 26,65±5,79, mesleki rol ve sorumluluklarını yerine getirme toplam puanı 29,60±4,57, mesleki gelişme ve olanakları değerlendirme toplam puanı 19,42±3,54, meslekte görev ve yetki sınırı toplam puanı ise 11,76±2,74 olarak belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2: Ebelik Aidiyet Ölçeğine İlişkin Puanlar (n: 191)

Ölçek	*Ort±SS (Medyan, Min-Max)
Ebelik Aidiyet Ölçeği	88,46±14,00 (90, 32-110)
Duygusal aidiyet boyutu	26,65±5,79 (28, 8-35)
Mesleki rol ve sorumluluklarını yerine getirme boyutu	29,60±4,57 (30, 11-35)
Mesleki gelişme ve olanakları değerlendirme boyutu	19,42±3,54 (19, 7-25)
Meslekte görev ve yetki sınırı boyutu	11,76±2,74 (12, 3-15)

*Ort: Ortalama, SS: Standart sapma

Ölçeğin alt boyutlarından en yüksek ortalama puan mesleki rol ve sorumlulukları yerine getirme iken, en düşük puan meslekte görev ve yetki sınırı kategorisinde elde edilmiştir. Ölçekteki maddelere göre en yüksek puanın “Doğum yapan kadına yardımcı olmak önemli görevlerimden biridir” maddesine, en düşük puanın ise “Ebelikte çalışma saatleri benim için uygundur” maddesine ait olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2).

Öğrencilerin liderlik yönelimlerini belirlemek amacıyla, “Liderlik Yönelimleri Ölçeği” kullanılmıştır. Yapılan veri analizi sonucunda Liderlik Yönelimleri Ölçeği puan toplamı, 122,65±17,87 (min 71, max 160) olarak belirlenmiştir. Ölçeğin alt boyut puan toplamaları incelendiğinde; yapısal liderlik toplam puanı 31,26±4,88, insan kaynaklı liderlik toplam puanı 32,12±4,86, politik liderlik toplam puanı 29,28±5,10, sembolik liderlik toplam puanı ise 29,98±4,91 olarak belirlenmiştir. Ölçekten elde edilen en yüksek ortalama puan insan kaynaklı liderlik alt boyutuna ait olurken, en düşük puan politik liderlik alt boyutuna sahip olduğu belirlenmiştir. İnsana yönelik liderlik alt boyutunda elde edilen en yüksek puan “İyi yapılan işler konusunda insanları takdir ederim” ifadesine ait olduğu, dönüşümsel liderlik alt boyutunda yer alan “Sınıf içi anlaşmazlık ve çatışmaları önceden görür, çözme konusunda yılmadan çalışırım” ifadesinin ise en düşük puana sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Liderlik Yönelimleri Ölçeğine İlişkin Puanlar

Ölçek	*Ort±SS (Medyan, Min-Max)
Liderlik Yönelimleri Ölçeği	122,65±17,87 (124, 71-160)
Yapısal liderlik boyutu	31,26±4,88 (31, 16-40)
İnsan kaynaklı liderlik boyutu	32,12±4,86 (31, 16-40)
Politik liderlik boyutu	29,28±5,10 (29, 15-40)
Sembolik liderlik boyutu	29,98±4,91 (30, 16-40)

*Ort: Ortalama, SS: Standart sapma

Tablo 4: Tanıtıcı Özelliklere Göre Ölçek Puan Ortalamalarının Dağılımı (n: 191)

	Ebelik Aidiyet Ölçeği			Liderlik Yönelimleri Ölçeği		
	Ort±SD	F/t	p	Ort±SD	F/t	p
Sınıf						
2.Sınıf	88,61±12,11	7,207	0,001	124,41±17,01	2,139	0,121
3.Sınıf	93,84±13,08 ^{a†}			125,33±18,81		
4.Sınıf	84,67±14,89 ^{a†}			119,48±17,60		
Medeni durum						
Evli	94,25±10,01	0,835	0,419	137,00±14,65	1,629	0,560
Bekar	88,33±14,07			122,35±17,84		
Mezun olunan lise						
Anadolu Lisesi	88,85±13,14	2,437	0,090	122,13±17,88	2,043	0,133
Sağlık Meslek Lisesi	90,66±13,97			131,40±17,31		
Teknik Lise	47,00±0,00			98,00±0,00		
Kolej	73,75±28,73			118,50±9,67		
Meslek tercih nedeni						
Mesleği sevmeye ve isteme	94,27±10,86 ^{a‡}	6,452	<0,001	124,00±17,06	0,870	0,238
Puana göre	85,43±11,26 ^{a‡}			121,00±20,95		
Atama kolaylığı	85,92±13,56 ^{a‡}			122,26±17,07		
Aile isteği	83,50±22,01			122,65±16,20		
Meslekten memnuniyet						
Yüksek	94,09±11,19 ^{abc‡}	34,000	<0,001	126,58±16,92 ^{abc‡}	7,112	<0,001
Orta	84,21±11,52 ^{abc‡}			119,34±16,34 ^{abc‡}		
Düşük	68,30±19,97 ^{abc‡}			110,69±24,91 ^{abc‡}		

F=Tek varyans analizi (One-way ANOVA Testi), t=Independent T-Test, p=Anlamlılık değeri, Tukey[†], Tamhane's T2[‡]

Öğrencilerin ebelik mesleğini tercih etme sebeplerine göre ebelik mesleğine aidiyet puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,001$). Ebelik mesleğini severek ve isteyerek tercih eden öğrencilerin, ebelik mesleğine aidiyet puanlarının diğerlerine kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin ebelik mesleğini tercih etme sebeplerine göre liderlik yönelimleri puan ortalamaları ise birbirine benzer bulunmuştur ($p>0,05$) (Tablo 4).

Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre ebelik mesleğine aidiyet puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p=0,001$). Üçüncü sınıf öğrencilerinin ebelik mesleğine aidiyet puanlarının dördüncü sınıf öğrencilerine kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin sınıflarına göre liderlik yönelimleri puan ortalamaları ise birbirine benzer bulunmuştur ($p>0,05$). Mesleki memnuniyet durumu, öğrencilerin aidiyet ve liderlik yönelimlerini anlamlı düzeyde etkilemiştir ($p<0,001$). Mesleki memnuniyet düzeyi arttıkça mesleki

Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri İle Mesleki Aidiyet Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

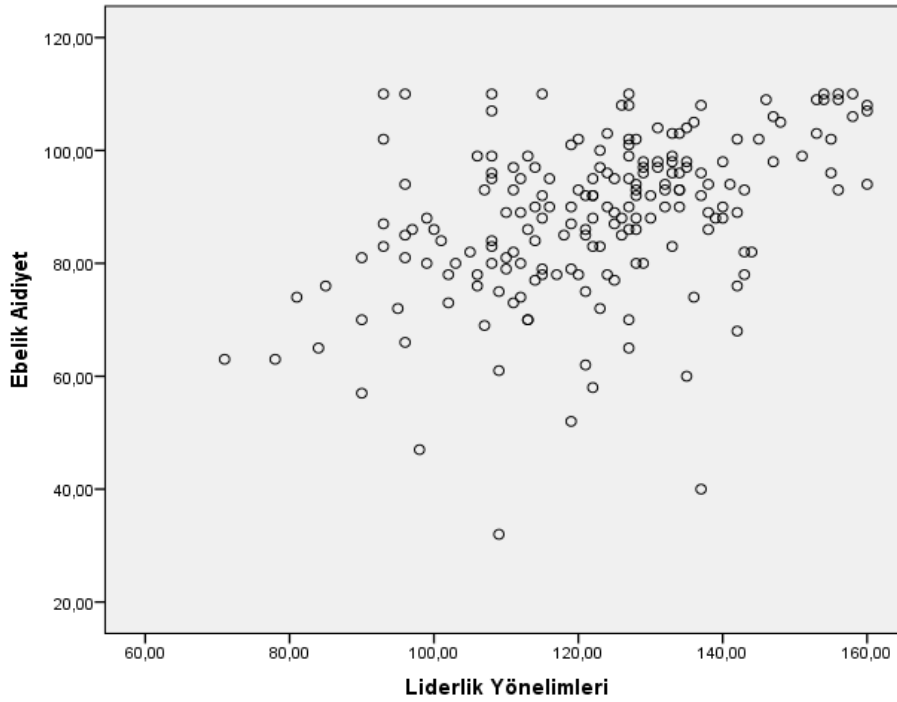
Ayseren ÇEVİK , Sultan ALAN

aidiyet ve liderlik yönelimleri artmaktadır. Medeni durum ve mezun olunan liseye göre öğrencilerin aidiyet ve liderlik yönelimleri birbirine benzer bulunmuştur (Tablo 4).

Öğrencilerin liderlik yönelimleri ile ebelik mesleğine aidiyet durumu arasındaki ilişki incelemek amacıyla yapılan pearson korelasyon analizi sonucunda, liderlik yönelimleri ile ebelik mesleğine aidiyet arasında orta güçte pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r=0,446$; $p<0,001$). Liderlik yönelimleri arttıkça, ebelik mesleğine aidiyet artmaktadır (Şekil 1).

Multivariate analizler yapıldığında mesleki aidiyet üzerinde liderlik yönelimleri, devam edilen sınıfın etkisi olduğu belirlenmiştir (Tablo 5).

Şekil 1: Liderlik Yönelimleri ile Mesleki Aidiyet Arasındaki İlişki (n: 191)

Tablo 5. Mesleki Aidiyeti Etkileyen Faktörler (n: 191)

Ebelik Aidiyet Ölçeği					%95 CI				
	B	β	t	p	Lower	Upper	R	R ²	r
Liderlik Yönelimleri Ölçeği*	0,350	0,051	6,851	<0,001	0,249	0,450	0,446	0,199	0,446
	B	S.E.	Wald	df	Lower	Upper	p	OR	
Sınıf									
2.Sınıf (Referans)									
3.Sınıf	0,470	0,019	6,163	1	1,010	0,941	0,013	1,048	
4.Sınıf	-0,031	0,015	4,181	1	1,087	0,999	0,041	0,970	
Meslek tercih nedeni†									
Mesleği sevmeye ve isteme (Referans)									
Puana göre									
Atama kolaylığı	-0,022	0,019	1,230	1	0,942	1,017	0,268	0,979	
Aile isteği	-0,031	0,017	3,309	1	0,937	1,002	0,069	0,969	
	-0,036	0,022	2,638	1	0,923	1,008	0,104	0,964	
Mesleki memnuniyet†									
Yüksek (Referans)									
Orta									
Düşük	-0,740	0,016	20,006	1	0,900	0,960	<0,001	0,929	
	-0,144	0,029	25,594	1	0,819	0,915	<0,001	0,866	

*Linear regresyon, †Lojistik regresyon, p=Anlamlılık değeri, r=Korelasyon katsayısı, R²= Korelasyon değerinin karesi, OR=Odds ratio

TARTIŞMA

Meslek hayatında doğru meslek seçimi, mesleki aidiyet ve liderlik önemli özelliklerdendir. Bu iki özellik anne ve bebek sağlığına hizmet sunan sağlık profesyonelleri olan ebeler için büyük önem taşımaktadır (Baskaya ve Sayiner 2020; Bolman ve Deal 1991; Dunbar ve Carter 2017; Liljedahl, Björck, Kalen, Ponzer ve Lakso 2016; Yücel ve ark., 2018).

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde, ebelik mesleğini seçme nedenleri çeşitlilik göstermektedir. Başkaya ve Sayiner'in (2020) sahada çalışan ebeler ile yaptıkları çalışmada, katılımcıların mesleği tercih etme nedenleri iş bulma kolaylığı, mesleği sevmeye, aile isteği, puana göre seçim şeklinde sıralanmaktadır (Baskaya ve Sayiner 2020). Cullen ve arkadaşlarının ebelik öğrencileri ile yaptıkları nitel çalışmada, meslek tercih nedenlerinin önemli bir kısmını "ebeliğe tanıklık etmiş olma ve doğum hikayeleri duyma" olduğu ifade edilmektedir (Cullen et al., 2016). Ay ve arkadaşlarının (2018) ile Aktürk ve arkadaşlarının (2021) ebelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, öğrencilerin yarısından çoğunun mesleği kendi isteği ile tercih ettiği bildirilmektedir (Aktürk ve ark., 2021; Ay ve ark., 2018). Bu araştırmada ise öğrencilerin ebelik mesleğini tercih etme sebepleri atama kolaylığı, mesleği sevmeye, puana göre seçim, aile isteği şeklinde sıralanmıştır.

Yücel ve arkadaşlarının (2017) ebelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, öğrencilerin yarısından daha azının ebelik mesleğini sevmedikleri ama yapmak zorunda olduklarını ifade ettikleri bildirilmektedir (Yücel ve ark. 2017). Yılmaz ve arkadaşlarının (2014) yaptıkları çalışmada, çalışan ebe ve hemşirelerin yarısından fazlasının mesleğini severek yaptığını bildirilmektedir (Yılmaz ve ark., 2014).

Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri İle Mesleki Aidiyet Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ayseren ÇEVİK , Sultan ALAN

Aktürk ve arkadaşlarının (2021) ebelik öğrencileri ile yaptıkları ve Başkaya ve Sayiner'in (2020) çalışan ebeler ile yaptıkları çalışmada, mesleği kendi isteğiyle severek seçenlerin aidiyet düzeylerinin daha yüksek olduğu bildirilmektedir (Aktürk ve ark., 2021; Baskaya ve Sayiner 2020). Bu araştırmada da paralel sonuçlar elde edilmiştir.

Başkaya ve Sayiner'in (2020) yaptıkları çalışmada, 0-5 yıl süresince çalışan ebelerin mesleki aidiyet duygularının, 5 yıl ve daha uzun süre çalışan ebelere kıyasla daha yüksek olduğu bildirilmektedir (Baskaya ve Sayiner 2020). Bu araştırmada, üçüncü sınıf öğrencilerinin, ebelik mesleğine aidiyet puanlarının dördüncü sınıf öğrencilerine kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu farklılığın sebebinin ise; üçüncü sınıfların, dördüncü sınıflara kıyasla daha az mesleki zorluklarla (gece nöbeti, mezuniyet kriteri vb.) karşılaşmaları olduğu düşünülmektedir.

Başkaya ve Sayiner'in (2020) yaptıkları çalışmada, mesleki aidiyette en yüksek ortalamanın mesleki rol ve sorumlulukları yerine getirme, en düşük ortalamanın ise mesleki gelişme ve olanakları değerlendirme kategorisinde olduğunu bildirilmektedir. Yine aynı çalışmada ölçekteki maddelere göre en yüksek ortalamanın "Görevimle ilgili sorumluluklarımı yerine getiririm" maddesine, en düşük ortalamanın ise "Ebelikte çalışma saatleri benim için uygundur" maddesine ait olduğu ifade edilmektedir (Baskaya ve Sayiner 2020). Bu araştırmada ölçeğin alt boyutlarından en yüksek skor, mesleki rol ve sorumlulukları yerine getirme iken, en düşük skor meslekte görev ve yetki sınırı kategorisinde elde edilmiştir. Ölçekteki maddelere göre en yüksek skorun "Doğum yapan kadına yardımcı olmak önemli görevlerimden biridir" maddesine, en düşük skorun ise "Ebelikte çalışma saatleri benim için uygundur" maddesine ait olduğu tespit edilmiştir.

Sağlık alanında çalışan profesyoneller için mesleki aidiyet dışında bir diğer önemli nokta liderlik özelliğidir. Liderlik, klinik bakım ve yönetiminde olumlu bir etkiye sahiptir (Özkan ve ark., 2015; Yılmaz ve ark., 2014). Özkan ve arkadaşlarının (2015) ebelik ve hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, öğrencilerin liderlik yönelimleri yeterli düzeydedir. Yine aynı çalışmada ölçek alt boyutlarında en yüksek ortalamanın insana yönelik liderlik, en düşük ortalamanın ise dönüşümsel liderlik alt boyutuna ait olduğu bildirilmektedir. İnsana yönelik liderlik alt boyutunda elde edilen en yüksek skorun "İyi yapılan işler konusunda insanları takdir ederim" ifadesine ait olduğu bildirilirken, dönüşümsel liderlik alt boyutunda yer alan "Sınıf içi anlaşmazlık ve çatışmaları önceden görür, çözme konusunda yılmadan çalışırım" ifadesinin en düşük skora sahip olduğu ifade edilmektedir (Özkan ve ark., 2015). Benzer şekilde Gürsoy ve Aksoy'un (2021) ebelik ve hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, en yüksek ortalamanın insana yönelik liderlik, en düşük ortalamanın dönüşümsel liderlik boyutuna ait olduğu bildirilmektedir (Gürsoy ve Aksoy 2021). Literatürde öğrencilerde liderlik yönelimlerine ilişkin yapılan çalışmalar birbirini destekler niteliktedir (Gürsoy ve Aksoy 2021; Özkan ve ark., 2015). Bu araştırmada da öğrencilerin liderlik yönelimleri yeterli düzeyde olmakla birlikte en yüksek ortalamanın insana yönelik liderlik, en düşük ortalamanın ise dönüşümsel liderlik boyutuna ait olduğu belirlenmiştir.

Literatürde öğrencilerde mesleki aidiyet ve liderliğe ilişkin çeşitli çalışmalar olsa da ebelik alanında yapılan çalışmalar sınırlıdır. Bunun yanı sıra ebelik mesleğine aidiyet ile liderlik yönelimleri arasındaki ilişkiyi değerlendiren bir çalışma mevcut değildir. Bu araştırma, literatüre katkı niteliğinde olmakla birlikte mesleki aidiyet ile liderlik yönelimleri arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ebelik alanında liderlik ve mesleki aidiyet önemli kavramlardır. Ancak, literatürde bu konu ile ilgili yeterli çalışma mevcut değildir. Ebelikte liderlik, ebelikte mesleki aidiyet duygusu bir ebeye aşılması gereken en önemli özelliklerdendir. Bu duygunun aşılabilmesi için en verimli zaman öğrencilik dönemidir. Öğrencilikte kazanılan bu özellikler, meslek hayatında işleyebilir hale gelmektedir.

Ebelik öğrencileri ile yapılan bu araştırma sonucunda, liderlik yönelimleri olan ebelerin, daha güçlü mesleki aidiyet duygusuna sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle, liderlik özelliği ve mesleki aidiyet duygusunun, öğrencilik döneminde fark edilmesi ve bunları geliştirmeye yönelik eğitsel uygulamaların yapılması önerilmektedir. Böylece öğrencilerin mesleki aidiyet farkındalığı, meslek hayatına adım atmadan önce geliştirilmiş olacaktır. Mesleki aidiyeti gelişmiş bir ebe, klinikte daha kaliteli bir bakım ve yönetim sağlayarak mesleğin ve meslektaşlarının gelişimini desteklemiş olacaktır.

Araştırmanın Güçlü Yönleri ve Sınırlılıkları

Bu araştırmanın bazı güçlü ve sınırlı yönleri bulunmaktadır. Ebelik öğrencilerinde mesleki aidiyet ve liderliğe ilişkin çalışmalar sınırlıdır. Mesleki aidiyet ve liderlik arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma literatürdeki bir eksik üzerine odaklanmış olup ilk kez yapılan araştırma niteliğindedir. Literatüre katkı sağlaması ve yapılacak çalışmalara öncü niteliğinde olması, araştırmanın güçlü yönünü oluşturmaktadır. Araştırmanın sadece bir kurumda eğitim gören öğrencilerin dahil edildiği küçük bir örneklem ile yapılması, sonuçların genellenebilirliğini engellemiştir. Bu durum araştırmanın sınırlı yönünü oluşturmaktadır. Bir diğer sınırlılık ise veri toplama araçlarının uygunluğunun tartışmalı olmasıdır. Öğrencilerin mesleki aidiyetini sorgulamaya yönelik spesifik bir ölçek olmaması sebebiyle ebelerin mesleki aidiyetini ölçen bir araç kullanılmıştır. Öğrencilere yönelik geliştirilen bir ölçüm aracı kullanılmış olsaydı mesleki aidiyet puanlarına ilişkin daha farklı sonuçlar elde edilebilirdi.

Etik Kurul Onayı: Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı alınmıştır. (Tarih:14.02.2020, Karar No: 96, Sayı: 54)

Hasta Onamı: Veri toplama formu uygulanmadan önce öğrencilerden aydınlatılmış onam alınmıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek: Çalışma için finansal destek alınmamıştır.

KAYNAKLAR

- Akça, E., Sürücü, S. G., Akbaş, M., Şenoğlu, A. (2019). Ebelik Öğrencilerinin Sosyal Zeka Düzeyleri ile Meslek Algıları Arasındaki İlişki. *Cukurova Medical Journal*, 44(2), 621-631.
- Baskaya, Y., Sayiner, F. D., Filiz, Z. (2020). How much do I belong to my profession? A scale development study: Midwifery Belonging Scale. *Health Care for Women International*, 1-16.
- Başkaya, Y. (2018). Türkiye'deki Ebelerin Mesleki Aidiyeti ve Tükenmişlik Düzeyleriyle İlişkisi (Doktora Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Bolman, L. G., Deal, T. G. (1991). *Reframing organizations: artistry, choice and leadership*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Byrom, S., Downe, S. (2010). 'Shesort of shines': midwives' accounts of 'good' midwifery and 'good' leadership. *Midwifery*, 26(1), 126-137.
- Carragher, J., Gormley, K. (2017). Leadership and emotional intelligence in nursing and midwifery education and practice: a discussion paper. *J AdvNurs*, 73(1), 85-96.
- Ciğerci, Y., Akpınar, M., Dayangan, E., Kesgin, C., Serin, A. (2017). Atasayar Sağlık Yüksekokulunda okuyan 4.sınıf öğrencilerinin mesleki örgütlenmeye ilişkin bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 14(1), 1-5.
- Dabirifard, M., Shirin, H., Nayereh, S. (2016). Evaluation Level of Clinical Belongingness in Bachelor Nursing Students. *Education Strategies in Medical Sciences*, 9(1), 90-96.
- Dereli M. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Liderlik Davranışları (Yüksek Lisans Tezi). (2003). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Dunbar, H., Carter, B. A. (2017). Sense of belonging: The importance of fostering student nurses' affective bonds. *Journal of Child Health Care*, 21(4), 367-369.
- Dursun, M., Günay, M., Yenel, İ.F. (2019). Çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği (ÇYLYÖ) güvenirlik çalışması. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(2), 333-347.
- Gürsoy, E., Aksoy, M.U. (2021). Personality Characteristics and Leadership Orientation in Nursing Students. *JERN*, 18(1), 37-43.
- Liljedahl, M., Björck, E., Kalén, S., Ponzer, S., Lakso, K. B. (2016). To belong or not to belong: nursing students' interactions with clinical learning environments—an observational study. *BMC Medical Education*, 16(1), 197.
- Aktürk, S.O., Kızılkaya, T., Çelik, M., Yılmaz, T. 2021. Ebelik Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Aidiyet Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler: Kesitsel Bir Çalışma. *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(1), 23-33.
- Özkan, N. Ö., Akın, S., Durna, Z. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve motivasyon düzeyleri. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 12(1), 51-61.
- Radford, D. R., Hellyer, P. (2016). Belongingness in Undergraduate Dental Education. *British Dental Journal*, 220(10), 539-543.
- Saadatbakht, M., Ansari A. M. Z., Forouzi, M. A., Jahani, Y. (2019). The Effectiveness of Group Counseling with Emphasis on Communication Skills on Midwifery Students' Sense of Belonging in Clinical Settings. *Strides in Development of Medical Education*, 16(1), 2-7
- Sayiner, F. D. ve Demirel, G. (Ed.). (2018). *Ina May'in doğum meselesi: bir ebenin manifestosu*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.

- Toker, E., Turan, Z., Seçkin, Z. (2020). Bir Hastanede çalışan ebelerin mesleki örgütlenme durumu, iş doyumu ve tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesi. Sağlık ve Toplum, 20(1), 88-97.
- Vivekananda-Schmidt, P., Sandars, J. (2018). Belongingness and its implications for Undergraduate Health Professions Education: a Scoping Review. Education for Primary Care, 29(5), 268-275.
- Yılmaz, F. T., Şen, H. T., Demirkaya, F. (2014). Hemşirelerin ve ebelerin mesleklerini algılama biçimleri ve gelecekte beklenenleri. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 1(3), 130-139.
- Yücel, U., Kurt, A., Cansever, S. M. (2018). Ebelikte yönetim ve liderlik. Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi, 7(3).